

BÜYÜMENİN İTİCİ GÜCÜ

Dr. Orkun ÖZBEK

Türkiye 2009 yılı ve 2010 ilk çeyreğindeki büyüme oranının açıklanmasıyla birlikte, yeniden büyüme trendinin başladığına ilişkin iyimserlik sürecine girmiş görünüyor. TÜİK'in açıkladığı rakamlara göre ekonomimiz, 2009 yılını beklenenin altında bir daralma oranıyla kapatmış durumda.

Büyümeye ilişkin olarak; öncelikle madalyonun ilk yüzüne bakacak olursak:

Büyüme rakamı bazı ekonomi çevreleri tarafından şüphe ile karşılanırsa da, yüzde- 4,7'lik bir oran tahminlerin altında kalarak, geleceğe ilişkin umutları arttıracak nitelikte.

Bu umudun gerisinde; son çeyrekte ulaşılan yüzde 6 oranındaki büyüme rakamına ulaşılmış olması yatıyor.

Geçtiğimiz yılın;

- ilk çeyreğinde yüzde 14,5
- ikinci çeyreğinde yüzde 7,7
- üçüncü çeyreğinde yüzde 2,9

oranındaki küçülmelerden sonra, baz etkisiyle de olsa yüzde 6'lık bir büyüme oranı, teknik olarak resesyondan çıkıldığını gösteriyor.

Bunun günlük yaşantımıza tercümesini; küresel kriz sürecinin ülkemizde artık tamamen sona erip, yeniden büyüme sürecine başladığımız şeklinde yapabiliriz.

Bu nedenle 2010 yılının ilk çeyreğinde de, yüksek büyüme oranını yakalamamız, hatta bu hız rakamının çift haneli olması şaşırtıcı olmayacaktır.

Yüzde 4,7 oranındaki daralmanın hangi sektörlerden kaynaklandığına baktığımızda ise; ticaret ve sanayi sektörlerini görüyoruz. İmalat sanayindeki daralma yüzde 7,2'yi bulurken, ticaret sektöründeki daralma ise çift haneli sayıya ulaşarak yüzde 10,4 oldu.

Buna karşın, son çeyrekte ticaret ve sanayi sektörlerindeki artış, yüzde 6'lık büyümenin motoru oldu.

Finans sektörü ise, yüzde 9,7 oranındaki büyümeyle ekonomideki daralmanın, beklentinin altında olmasını sağlamış görünüyor. Bunda en büyük etken, 2009 yılında yüksek karlar açıklayan bankalar...

2010 yılında, bankaların reel sektörü oluşturan işletmeleri daha çok oranda fonlamasının, üretime dayalı büyümeyi sağlamak bakımından önemli olduğunu biliyoruz.

Öte yandan 2009 yılının son çeyreğinde, özel kesim tüketim harcamalarında gerçekleşen artış, beklenenin daha altında bir küçülme oranının gerçekleşmesini sağlamıştır.

Kamu kesimi tüketim harcamalarının önemli oranda artması da, genişleyici politikaların, büyüme üzerindeki olumlu etkisinin bir göstergesidir.

Ancak son çeyrekte yaşanan bu büyüme oranının yakalanmasının ardındaki bazı etkenleri inceler ve madalyonun diğer yüzüne, olumsuz tarafına bakacak olursak;

Türkiye ekonomisi 2009 yılında dünyanın en çok küçülen ekonomilerinden biri olmuş durumdadır. Sonradan revize edilmeyeceğini kabul ederek yüzde - 4,7 oranındaki büyüme;

- Macaristan'ın % -6,3,
- Japonya'nın % -5,2,
- İtalya'nın % -5,1,
- İngiltere ve Almanya'nın % -4,9

oranındaki büyüme oranlarından sonra gelmektedir.

Şu anda Avrupa'da ekonomik sıkıntılarla boğuşan ülkelerden;

- Yunanistan %- 2,5,
- Portekiz % -2,7,
- İspanya %-3,6

büyüme oranıyla bizden daha iyi durumdadır.

Öte yandan yılın son çeyreğindeki yüzde 6'lık büyümenin kaynağında dış kaynaklar olduğunu görüyoruz.

Son zamanlarda ithalat-ihracat makasının yeniden artmaya başlamasıyla dış açığın da yükselmesi, büyümenin ancak ithalata dayandığının ve bundan sonra da öyle olacağının kanıtı.

Dış borç stokunun artma trendine girmesi de, büyümenin dış kaynağının ikinci unsurunu açıkça gösteriyor.

Dışarıdan gelen portföy yatırımlarının artması ise, eskiden olduğu gibi sıcak paraya dayalı bir büyüme evresine girdiğimizin ifadesi.

Bu gelişmelere baktığımızda, önümüzdeki dönem hangi dinamiklere dayanarak büyüme sürecini devam ettirmemiz gerektiğini görüyoruz.

Özellikle cari açığa dayalı büyüme sürecine yeniden girmek, “cari açık-sıcak para-büyüme” döngüsünün ardından sürdürülemez bir dış açık ve sonunda yeni bir kriz tehlikesini barındırıyor.

Reel üretime dayanan büyümenin, istikrarlı bir ekonomi için ne kadar vazgeçilmez bir politika olduğu küresel krizden çıkarılacak ilk ders olmalıdır.

- 2009 yılı büyümesinin beklentilerin altında çıkmasının,
- 2009 son çeyreğindeki % 6’lık büyümenin ve
- 2010 yılı ilk çeyreğindeki yüksek büyüme hızı tahminlerinin,

Türkiye ekonomisinin uzun ve istikrarlı bir büyüme sürecinin ilk işaretleri olmasını umuyoruz.